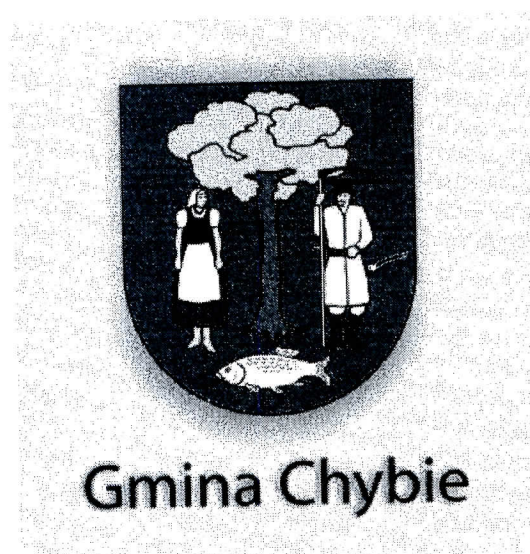


# **GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RÓDZINY**

**NA LATA 2016-2018**



## SPIS TREŚCI

## Strona

I.	Wstęp.....	3
II.	Diagnoza środowiska lokalnego i analiza problemu .....	5
III.	Cele programu.....	12
IV.	Zadania realizowane w ramach programu .....	13
V.	Sposób realizacji zadań.....	14
VI.	Realizatorzy i partnerzy programu.....	15
VII.	Zasady finansowania programu.....	16
VIII.	Ewaluacja i ocena programu.....	16
IX.	Sposób kontroli realizacji programu.....	17

## I. WSTĘP

Rodzina jest pierwszym, naturalnym i podstawowym środowiskiem wychowawczym dziecka. Zadaniem rodziny jest zapewnienie dziecku prawidłowego rozwoju biologicznego i psychospołecznego. To dzięki rodzinie dziecko czuje się bezpiecznie i jest przygotowywane do pełnienia przyszłych ról społecznych.

W rodzinie dziecko spotyka się po raz pierwszy z innymi ludźmi, nawiązuje pierwsze kontakty, zdobywa pierwsze doświadczenia. To od swoich rodziców dziecko uczy się myśleć, mówić, kontrolować i opanować swoje reakcje.

Rodzina oddziałuje w sposób świadomy i nieświadomy na dziecko, przekazując mu system wartości, tradycje, kształtując jego aktywność i postępowanie na całe życie.

Rodzina jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka, a do najważniejszych funkcji rodziny należą :

- 1) funkcja prokreacyjna – zapewnienie ciągłości gatunku,
- 2) funkcja społeczna – przygotowanie dziecka do wejścia w życie społeczne, pielęgnowanie go, wychowywanie, zaspokajanie potrzeb emocjonalnych,
- 3) funkcja kulturowa – przekazanie dziecku dziedzictwa kulturowego,
- 4) funkcja gospodarcza – prowadzenie gospodarstwa domowego.

Zasady wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz formy sprawowania pieczy zastępczej reguluje ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ( Dz. U. z 2013 r. poz. 135, z późn. zm. ), zwana dalej Ustawą.

Celem przedstawionych w Ustawie rozwiązań jest troska o zapewnienie każdemu dziecku stabilnego, rodzinnego środowiska wychowawczego oraz wsparcie rodziny w powrocie do prawidłowego funkcjonowania.

W przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania dzieci przez rodziców biologicznych, sprawowana jest tzw.:

- 1) rodzinna piecza zastępcza w formie rodziny zastępczej spokrewnionej, rodziny zastępczej niezawodowej, rodziny zastępczej zawodowej, w tym

- zawodowa rodzina zastępcza pełniąc funkcję pogotowia rodzinnego i rodzinne domy dziecka ,
- 2) instytucjonalna piecza w formie placówki opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówki opiekuńczo- terapeutycznej i interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Zgodnie z Ustawą, piecza zastępcza powinna zapewnić przygotowanie dziecka do godnego i odpowiedzialnego życia, samodzielnego pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadą etyki, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami w celu łagodzenia skutków doświadczenia straty i separacji z rodziną , zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

Zgodnie z Ustawą ( art. 176 ) do zadań własnych gminy należy między innymi opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

W gminie Chybie pierwszy taki program opracowano na lata 2013-2015 r. Program przyjęty został Uchwałą Nr XXIX/242/2013 Rady Gminy Chybie z dnia 17 grudnia 2013 r.

Celem programu jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji, a zwłaszcza przeżywających trudności związanych z opieką i wychowywaniem dzieci, zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących, rozwijanie profesjonalnych form pomocy rodzinie w środowisku.

Jeżeli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na rzecz dziecka i rodziny określonych działań.

Mianem *rodziny dysfunkcyjnej* określa się rodzinę, w której konflikt, złe zachowanie, często zaniedbywanie dzieci lub nadużycie ze strony poszczególnych rodziców występują stale i regularnie. Dzieci w takich rodzinach dorastają z przekonaniem, że takie rozwiązanie jest normalne.

Dlatego też w programie kładzie się nacisk na pomoc rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, rodzinom dysfunkcyjnym i wieloprogowym. Istotnym elementem programu są

również działania profilaktyczne, integracyjne, aktywizujące, zapobiegające marginalizacji i wykluczeniu społecznemu.

## PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

1. Ustawa z dnia 09 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ( Dz. U. z 2015 r. poz. 332, z późn. zm. )
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej ( Dz. U. z 2015 r. poz. 163, z późn. zm. )
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie ( Dz. U. z 2015 r. poz. 1390 )
4. Ustawa z dnia 08 marca 1990 r. o samorządzie gminnym ( Dz. U. z 2016 r. poz. 446 )
5. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi ( Dz. U. z 2015 r. poz. 1286, z późn. zm. )
6. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Chybie na lata 2014 - 2020

## II. DIAGNOZA ŚRODOWISKA LOKALNEGO I ANALIZA PROBLEMU

Gmina Chybie to gmina wiejska, w skład której wchodzi 5 sołectw ( Chybie, Frelichów, Mnich, Zaborze, Zarzecze ).

W rozwoju demograficznym Gminy Chybie występuje charakterystyczny dla Polski trend polegający na okresowym przyroście lub ubytku liczby ludności, co jest wynikiem tzw. wyżów i niżów demograficznych. Zjawiska te mają istotny wpływ np. na planowanie potrzeb w usługach publicznych, oświacie i wychowaniu, pomocy społecznej, ochronie zdrowia oraz na rynek pracy.

**Gmina Chybie – liczba mieszkańców w latach 2013 - 2015**

<b>Wyszczególnienie</b>	<b>2013</b>	<b>2014</b>	<b>2015</b>
<i>Ogółem ludność :</i>	9 542	9 584	9 639
<i>w tym mężczyzn :</i>	4 692	4 739	4 775
<i>w tym kobiet :</i>	4 850	4 845	4 864

Źródło : Urząd Gminy w Chybiu

**Gmina Chybie – liczba mieszkańców w poszczególnych sołectwach według płci  
– stan na 31 grudnia 2015 r.**

<b>Sołectwo</b>	<b>Ogółem</b>	<b>Mężczyźni</b>	<b>Kobiety</b>	<b>Dzieci i młodzież do lat 18</b>
<i>Chybie</i>	3 954	1 957	1 997	903
<i>Frelichów</i>	662	343	319	167
<i>Mnich</i>	3 665	1 782	1 883	788
<i>Zaborze</i>	1 051	532	519	234
<i>Zarzecze</i>	307	161	146	66

Źródło: Urząd Gminy w Chybiu

**Gmina Chybie - liczba osób bezrobotnych  
zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Cieszynie w latach 2013 – 2015**

<b>Ilość osób bezrobotnych zarejestrowanych na koniec roku :</b>	<b>2013</b>	<b>2014</b>	<b>2015</b>
<b>Kobiety</b>	126	167	144
<b>Mężczyźni</b>	109	126	101
<b>Ogółem</b>	<b>235</b>	<b>293</b>	<b>245</b>

Źródło : dane statystyczne ze sprawozdań PUP w Cieszynie

**Gmina Chybie – zasób mieszkań w latach 2013 - 2015**

Wyszczególnienie	2013	2014	2015
Mieszkania socjalne ogółem	7	7	7
w tym:			
rodziny z dziećmi	1	1	1
osoby samotne	6	6	6
Mieszkania komunalne ogółem	32	32	32
w tym:			
rodziny z dziećmi	13	12	11
osoby samotne	7	7	6

Źródło: Urząd Gminy w Chybiu

**Gmina Chybie – ilość osób i rodzin korzystających z pomocy GOPS w Chybiu  
w latach 2013 - 2015**

<b>WYSZCZEGÓLNIENIE</b>	<b>Rok 2013</b>	<b>Rok 2014</b>	<b>Rok 2015</b>
<b>Liczba rodzin korzystających z pomocy (ustawa o pomocy społecznej) :</b>	318 ( 869 osób )	326 ( 888 osób )	321 ( 832 osób )
Liczba rodzin z 1 dzieckiem	30	33	37
Liczba rodzin z 2 dzieci	46	48	35
Liczba rodzin z 3 dzieci	22	20	18
Liczba rodzin z 4 i więcej dzieci	21	20	19
<b>Liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne ogółem :</b>	344	325	320
liczba rodzin pobierających zasiłki rodzinne, w tym:	195	184	178
Liczba rodzina z 1 dzieckiem	55	47	50
Liczba rodzin z 2 dzieci	83	79	73

Liczba rodzin z 3 dzieci	34	38	37
Liczba rodzin z 4 i więcej dzieci	23	20	18
Liczba dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością	59	56	55
<b>Liczba rodzin korzystających funduszu alimentacyjnego w tym:</b>	32	35	31
Liczba rodzin z 1 dzieckiem	21	25	20
Liczba rodzin z 2 dziećmi	6	5	7
Liczba rodzin z 3 i więcej dzieci	5	5	4

Źródło: GOPS w Chybiu

**Gmina Chybie – główne powody przyznania pomocy ze świadczeń pomocy społecznej  
w latach 2013 - 2015**

<b>Główne przyczyny i powody ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej</b>			
<b>Występujący problem</b>	<b>Rok 2013 Ilość osób</b>	<b>Rok 2014 Ilość osób</b>	<b>Rok 2015 Ilość osób</b>
Ubóstwo	229	250	273
Niepełnosprawność	134	122	125
Bezrobocie	295	297	294
Potrzeba ochrony macierzyństwa	297	317	268
Długotrwała choroba	152	163	157
Alkoholizm	21	25	30
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych	171	196	193
Wielodzietność	118	154	148
Rodziny niepełne	82	106	107
Przemoc w rodzinie	75	98	94

Zródło: GOPS w Chybiu

**Gmina Chybie – ilość rodzin korzystających z pomocy w formie  
KARTA DUŻEJ RODZINY**

W okresie od czerwca 2014 r. do grudnia 2015 r. wydano 455 kart w tym :

- dla dzieci 279 kart
- dla opiekunów 176 kart

Źródło: Gmina Chybie

**Gmina Chybie – ilość dzieci korzystających z pomocy w formie stypendium szkolnego**

ROK	ILOŚĆ DZIECI
2013	27
2014	47
2015	47

Źródło : Gmina Chybie

**Gmina Chybie – ilość dzieci przebywających w pieczy zastępczej  
w latach 2013 - 2015**

ROK	Ilość dzieci w rodzinie spokrewnionej	Ilość dzieci w rodzinie zawodowej	Ilość dzieci w placówce
2013	3	2	-
2014	4	6	-
2015	4	5	2

Źródło : GOPS w Chybiu

**Gmina Chybie – rodziny dotknięte przemocą w rodzinie  
w latach 2013 - 2015**

<b>ILOŚĆ WSZCZĘTYCH PROCEDUR NK</b>			
<b>WYSZCZEGÓLNIENIE</b>	<b>2013</b>	<b>2014</b>	<b>2015</b>
<b>ILOŚĆ RODZIN</b>	23	27	30
<b>W TYM : RODZINY Z DZIEĆMI</b>	15	16	16

Źródło: GOPS w Chybiu

Odbiorcami Gminnego Programu Wspierania Rodziny będą rodziny zamieszkałe w gminie Chybie, doświadczające problemów opiekuńczo-wychowawczych, zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej.

### **III. CELE PROGRAMU**

**1. Cel główny :**

Opracowanie systemu wsparcia dla rodzin z terenu gminy Chybie przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz tworzenie warunków sprzyjających ich prawidłowemu funkcjonowaniu.

## 2. Cele szczegółowe:

- 1) Wsparcie materialne, usługowe i rzeczowe zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dzieci z rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych
- 2) Wsparcie rodzin zagrożonych patologią, rodzin dysfunkcyjnych w rozwiązywaniu ich problemów wychowawczo – opiekuńczych.

## IV. ZADANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU

### Cele szczegółowe ad. III. 2. 1)

- 1) świadczenie pomocy materialnej i rzeczowej na rzecz rodzin będących w trudnej sytuacji materialnej i życiowej;
- 2) objęcie dzieci i młodzieży szkolnej bezpłatnym dożywianiem w przedszkolach i szkołach do ukończenia szkół ponadgimnazjalnych;
- 3) świadczenie pomocy w formie zaopatrzenia dzieci i młodzieży szkolnej w podręczniki i przybory szkolne;
- 4) umożliwienie dzieciom i młodzieży szkolnej korzystania z pomocy w formie stypendiów szkolnych;
- 5) umożliwienie dzieciom i młodzieży szkolnej udziału w zajęciach w świetlicach socjoterapeutycznych;
- 6) umożliwienie dzieciom i młodzieży szkolnej, wyjazdu na wypoczynek letni i zimowy, zorganizowanie czasu wolnego w czasie przerw wakacyjnych;
- 7) umożliwienie dzieciom i młodzieży szkolnej udziału w zajęciach korekcyjnych;
- 8) świadczenie pomocy w formie zajęć pozalekcyjnych rozwijających zainteresowania dzieci i młodzieży szkolnej;
- 9) świadczenie pracy socjalnej,
- 10) zabezpieczenie środków finansowych z przeznaczeniem na pobyt dzieci i młodzieży szkolnej w pieczy zastępczej
- 11) ponoszenie odpłatności za pobyt dzieci w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej

### Cele szczegółowe ad. III. 2. 2)

- 1) diagnozowanie i monitoring skali potrzeb i problemów rodzin,
- 2) profilaktyka poprzez edukację i wczesne interweniowanie w rodzinach zagrożonych dysfunkcją,
- 3) zapewnienie dzieciom i młodzieży szkolnej pomocy pedagoga i psychologa,
- 4) systematyczną pracę socjalną,
- 5) zapewnienie pomocy asystenta rodziny,
- 6) zapewnienie poradnictwa rodzinnego, prawnego i psychologicznego rodzinom dotkniętych dysfunkcją,
- 7) doskonalenie lokalnego systemu wsparcia rodzin, w tym kompetencji kadr działających na rzecz dziecka i rodziny,
- 8) uwrażliwienie i aktywizowanie środowiska lokalnego na potrzeby dzieci i rodzin dysfunkcyjnych,
- 9) promowanie rodziny jako priorytetu w pracy instytucji i służb na jej rzecz.
- 10) doskonalenie współpracy pomiędzy instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz rodziny poprzez :
  - a) wypracowanie skutecznej współpracy pomiędzy instytucjami działającymi na rzecz rodzin,
  - b) podnoszenie kwalifikacji w zakresie pracy z rodzin ( szkolenia, kursy )
  - c) promowanie wartości rodziny ( udział przedstawicieli instytucji działających na rzecz rodziny w kampaniach seminariach ).

### **V. SPOSÓB REALIZACJI ZADAŃ**

W pracy z rodziną ważna jest koordynacja działań różnych instytucji i służb wspierających rodziny.

Założenie programu jest takie, że praca z rodziną będzie realizowana przez *grupę interdyscyplinarną*, w skład których w zależności od potrzeb wchodzić będą w szczególności :

- ) pracownik socjalny,
- ) asystent rodziny,

- ) pedagog szkolny,
- ) wychowawca przedszkolny,
- ) kurator zawodowy,
- ) przedstawiciel policji,
- ) przedstawiciel służby zdrowia.

Zadaniem grupy interdyscyplinarnej będzie opracowanie i realizowanie indywidualnego planu pomocy na rzecz dziecka i rodziny. Wsparcie i pomoc powinna być kierowana do osób i rodzin, które z różnych przyczyn nie mogą funkcjonować prawidłowo w oparciu o swoje środki i zasoby.

Wsparcie powinno być wielopłaszczyznowe i obejmować powinno zarówno poprawę ich warunków bytowych, jak i wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, barier w dostępie do leczenia i wypoczynku.

Zakłada się, że diagnozę skali potrzeb i problemu przeprowadzać będą wszystkie instytucje i służby zajmujące się problemem w rodzinie.

Zbudowanie gminnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną pozwoli na sukcesywne wsparcie zewnętrzne rodzin.

## **VI. REALIZATORZY I PARTNERZY PROGRAMU**

Założenia Programu Wspierania Rodziny w ramach swoich kompetencji winny realizować samorządowe jednostki organizacyjne, właściwe organizacje pozarządowe i inne podmioty realizujące zadania na zlecenie Gminy Chybie oraz osoby specjalizujące się, bądź mające kontakt z dzieckiem i rodziną, a są to w szczególności :

1. właściwy Referat w Urzędzie Gminy Chybie,
2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chybiu,
3. szkoły podstawowe i gimnazjalne z terenu gminy Chybie,
4. przedszkola publiczne i niepubliczne z terenu gminy Chybie,
5. Gminny Ośrodek Kultury w Chybiu,

6. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Chybiu,
7. zakłady opieki zdrowotnej z terenu gminy Chybie,
8. Komisariat Policji w Strumieniu,
9. Kościoły,
10. samorządowe służby i instytucje o zasięgu powiatowym ( PCPR, Sąd Rejonowy w Cieszynie)

## **VII. ZASADY FINASOWANIA PROGRAMU**

Finansowanie programu odbywać się będzie ze środków :

1. własnych Gminy Chybie,
2. dotacji z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych gminy,
3. dotacji z budżetu państwa na realizację zadań zleconych,
4. programów rządowych z zakresu wspierania rodziny,
5. funduszy Unii Europejskiej,
6. innych środków pozyskanych w ramach konkursów dotacyjnych.

## **VIII. EWALUACJA I OCENA PROGRAMU**

Gminny Program Wspierania Rodziny ma charakter otwarty i będzie systematycznie aktualizowany.

Koordynatorem programu będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Chybiu.

Ewaluacja Programu będzie oparta na analizie przez GOPS w Chybiu danych pozyskanych przede wszystkim z: PCPR w Cieszynie, GOPS w Chybiu, GKRPA w Chybiu, szkół z terenu Gminy Chybie i spoza terenu Gminy Chybie, Komisariatu Policji w Strumieniu, Przedszkoli, organizacji pozarządowych.

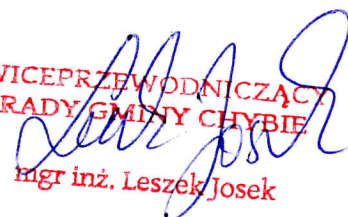
Zbierane dane dotyczyć będą między innymi:

1. liczby rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej,
2. liczby rodzin objętych pomocą asystenta rodziny,
3. liczby dzieci i młodzieży objętych pomocą w formie dożywiania w szkołach i przedszkolach, „wyprawki szkolnej”, stypendiów szkolnych o charakterze socjalnym, wypoczynku letniego i zimowego,
4. liczby dzieci i młodzieży szkolnej korzystających z zajęć w świetlicach socjoterapeutycznych,
5. liczby dzieci i młodzieży objętych pomocą pedagogiczną,
6. liczby rodzin z problemami opiekuńczo - wychowawczymi objętymi pracą socjalną,
7. liczby rodzin korzystających ze specjalistycznego poradnictwa,
8. liczby rodzin z dziećmi, gdzie miały miejsce interwencje Policji,
9. liczby dzieci i młodzieży, które weszły w konflikt z prawem,
10. liczby dzieci i młodzieży umieszczonej w pieczy zastępczej.

## **IX. SPOSÓB KONTROLI I REALIZACJI PROGRAMU**

W terminie do dnia 31 marca każdego roku Wójt Gminy Chybie przedstawia Radzie Gminy Chybie roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.

Sporządzane są sprawozdania rzeczowo - finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywane wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

  
WICEPRZEWODNICZĄCY  
RADY GMINY CHYBIE  
mgr inż. Leszek Josek